

श्रुतिलिगाभ्यां धर्मप्रजोत्पादने सहाधिकारात् जायमानो वै ब्राह्मणस्त्रिभिर्ऋणवाजायते ब्रह्मचर्येण कृषिभ्यो यज्ञेन देवभ्यः प्रजया पितृभ्य इति च श्रुतानामृणानामपाकरणं दारसंयोगं विनानभवतीति दधिप्राशनशब्दे न लक्षितलक्षणया आह्वयं याह्यं तेन स्वधर्मनिष्ठः प्रजावान् एतन्तीर्थं सेवितुमर्हतीति पूर्वपादार्थः अच्युतस्थले च्युतियोग्यस्थूलशरीरोपेक्षया अच्युतं स्थलं लिङ्गशरीरं तत्र उच्यते तत्रात्मानं उपास्येत्यर्थः भूतानि विषयदादीनिलीयं तेस्मिन् निवारणं ब्रह्मभूतलयः भूतिलय इति पाठे भूतिरेश्वर्यतस्यापि चलयोस्मिन् निश्चिदं ब्रह्म तयोरन्यतरत्रात्मात्मलं त्यक्त्वा यथैषीकातूलमग्नौ प्रोतं प्रदूयेतैव हं हास्य सर्वे पाप्मानः प्रदूयंत इति तज्ज्ञानफलश्रवणात् तद्वदिति तच्छब्देन पूर्वार्थोक्तैर्कर्मोपास्ती उच्येतेताभ्यां युक्तं यथास्यात्तथा भूतलये स्नानं तेनैवं दिनसुषुप्तेर्निवृत्तिः तत्रापि प्रत्यहं ब्रह्म प्राप्तिः श्रूयते यच्चैतत्पुरुषः स्वपिनिनामसता सोम्यतदा संप नोभवतीति सता ब्रह्मणा तथा च कर्मोपास्तिपूर्वकं यो ब्रह्म जानाति सोऽत्र वस्तुमर्हतीति तस्य पिशाचादि बाधानास्तीत्यर्थः ॥ १९ ॥ त्वंतु अब्रह्मवित् एकरात्रमेवात्र वस्तुयोग्या यदि द्वितीयां वस्तुमिच्छसि तर्हि ते तव एतत्तम

एकरात्रमुषित्वे हि द्वितीयं यदि वत्स्यसि ॥ एतद्वै ते दिवा वत्तं रात्रौ वत्तमितिोन्यथा ॥ १० ॥ अद्य चात्र निवत्स्यामः क्षपां भरतसत्तम ॥ द्वारमेतत्तु कौंतेय कुरुक्षेत्रस्य भारत ॥ ११ ॥ अत्रैव नाहुषोराजराजनृक्तुभिरिष्टवान् ॥ ययातिर्बहुरत्नौघैर्ब्रह्मोदमभ्यगात् ॥ १२ ॥ एतत्पुक्षावतरणं यमुनातीर्थमुत्तमं ॥ एतद्वै नाकपृष्ठस्य द्वारमाहुर्मनीषिणः ॥ १३ ॥ अत्र सारस्वतैर्यज्ञैरीजानाः परमर्षयः ॥ यूपोलूखलिकास्तातगच्छं त्यवभृथपुवं ॥ १४ ॥ अत्र वै भरतोराराजराजनृक्तुभिरिष्टवा न् ॥ हयमेधेनयज्ञेन मेध्यमश्वमवास्तजत् ॥ १५ ॥ असकृत् कृष्णसारंगं धर्मेणाप्यच मेदिनीं ॥ अत्रैव पुरुषव्याघ्रमरुतः सत्रमुत्तमं ॥ १६ ॥ प्रापचैवर्षिमुख्येन संवर्तेनाभिपालितः ॥ अत्रोपस्पृश्य राजेंद्रसर्वलोकान् प्रपश्यति ॥ पूयते दुष्कृताच्चैव अत्रापि समुपस्पृश ॥ १७ ॥ वैशंपायन उवाच तत्र स भ्रातृकः स्नात्वा स्तूयमानो महर्षिभिः ॥ लोमशं पांडवश्चैव अत्रापि समुपस्पृश ॥ १८ ॥ सर्वलोकान् प्रपश्यामि तपसा सत्यविक्रम ॥ इह स्थः पांडवश्चैव श्रेष्ठं प्रपश्यामि श्वेतवाहनं ॥ १९ ॥ लोमश उवाच एवमेतन्महाबाहोपश्यंति परमर्षयः ॥ सरस्वतीमिमां पुण्यां पुण्यैकशरणावतां ॥ २० ॥

दीयं तं भविष्यति मद्दत्तपिशाची भूत्वा त्रत्नानं लप्स्यसे एतदिति स्ववत्तस्याभिनीय प्रदर्शनं द्वितीयदिनवासस्यैवैतत्फलं द्वितीयरात्रिवासे तु इदं न्यथा अहल्यादिवन्मोहप्राप्त्या शिलाभावो भविष्यति तेन तीर्थदर्श नमपिनलप्स्यसे इति ॥ १० ॥ अतोऽत्र क्षपां रात्रिमेव एकां वत्स्यामः प्रातरेव प्रस्थास्याम इति भावः द्वारमित्यर्थं तु उक्तार्थमस्ति ॥ ११ ॥ अत्रैव कुरुक्षेत्रे द्वारे ॥ १२ ॥ सारस्वतैर्ब्राह्मणैः ऋत्विग्भिर्गैरीजा नाः यूपोलूखलिकाः यूपान् उलूखलानि च यज्ञसाधनान्याददेतैः यूपोलूखलिकाः पशुभिः पुरोडाशैश्च इष्टवन्त इत्यर्थः ॥ १३ ॥ १४ ॥ कृष्णसारंगं कृष्णहरिणसदृशं एकदेशे कृष्णवर्णं श्यामकर्णमित्यर्थः ॥ १५ ॥ इह स्थः यमुनातीर्गतं लक्ष्मणावतरणस्थः ॥ १६ ॥ तीर्थोत्तरमाह सरस्वतीमिति ॥ २० ॥